

Tadeusz Borys, Piotr Rogala

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

LOKALNE STANDARDY BADANIA JAKOŚCI ŻYCIA

Abstrakt

W referacie dokonano krytycznego przeglądu doświadczeń zagranicznych i polskich samorządów w zakresie pomiaru jakości życia. W referacie podano wiele przykładów, które mogą zainspirować polskie samorządy do nowego spojrzenia na wskaźnikowy pomiar jakości życia mieszkańców gminy czy powiatu. Do przykładów tych można zaliczyć brytyjskie wskaźniki „silnych społeczności” czy „zaangażowania społecznego”. Przytoczono także konkretne doświadczenia samorządów polskich, które mogą służyć dobrze praktyce benchmarkingowej (np. doświadczenia Poznania, Wrocławia czy Sopotu).

1. Wstęp

Pomimo rosnącego zainteresowania problematyką jakości życia, wciąż nie można uznać tej kategorii za wystarczająco dobrze „rozszyfrowaną” w sensie wskaźnikowym. Dotyczy to zwłaszcza poziomu lokalnego, gdzie rzeczywisty rozwój zapewniony jest wyłącznie wtedy, gdy osoby podejmujące decyzje nigdy nie tracą z pola widzenia najważniejszego celu, jakim jest **wysoka jakość życia mieszkańców**, a rozstrzygnięcia zapadają wyłącznie na podstawie analizy faktów oraz dobrego rozpoznania całej złożoności tego celu nadrzędnego przy docenianiu strategicznego znaczenia kategorii jakości życia w lokalnych dokumentach planistycznych, a przede wszystkim w strategiach rozwoju. W praktyce pojawia się jednak problem: w jaki sposób zrealizować ten niewątpliwie słuszny postulat?

Przeprowadzone badania [17] wykazały, że na poziomie lokalnym istnieje wiele interesujących doświadczeń z zakresu pomiaru jakości życia mieszkańców. W referacie przedstawiono syntezę tych doświadczeń oraz sformułowano wnioski na podstawie analizy wybranych systemów monitoringu jakości życia prowadzonego przez samorządy europejskie, zwłaszcza brytyjskie (wskaźniki „silnych społeczności”), a także pozaeuropejskie (australijskie i nowozelandzkie). Na tym tle ukazano wartość polskich inicjatyw monitoringu jakości życia na poziomie lokalnym.

2. Znaczenie i zakres jakości życia

Kategoria jakości życia (*Quality of Life*) w ostatnich latach budzi coraz większe zainteresowanie nie tylko przedstawiciele wielu dziedzin nauki, ale także decydentów i szeroko rozumianej opinii publicznej. Publikowana corocznie *Diagnoza społeczna – warunki i jakość życia Polaków* (por. np. [3]) istotnie zwiększa to zainteresowanie. Jakość życia jest też jednym z najważniejszych Paneli Tematycznych Narodowego Programu Foresight „POLSKA 2020” w ramach Pola Badawczego „Zrównoważony Rozwój Polski” [15].

Jakość życia to kategoria wyrażająca stopień samorealizacji człowieka w ujęciu holistycznym (przy równowadze dobrobytu, dobrostanu i błogostanu) lub w ujęciu mniej czy bardziej zawężonym, np. z punktu widzenia konsumpcji dóbr materialnych zaspokajających jego potrzeby (przy dominacji dobrobytu nad dobrostanem i błogostanem).

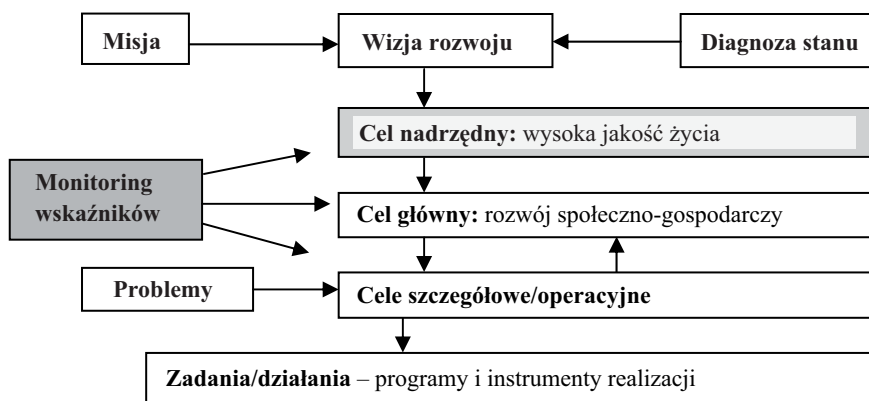
Wielość kierunków badań wynika z różnych interpretacji tej kategorii oraz stosowania specyficznych dla danej dyscypliny narzędzi i metod pomiaru. Bardzo często te różne podejścia do identyfikacji i oceny jakości życia mają charakter komplementarny. Niekiedy też są odzwierciedleniem istotnych różnic w systemach wartości, będących podstawą dokonywanych ocen. Jakość życia to przede wszystkim kategoria integrująca wszystkie inne jakości (w tym tzw. jakości użytkowe), które stają się w ten sposób jakościami cząstkowymi wyjaśniającymi naturę życia i podstawy jego oceny [1].

Czy jakość życia nie powinna być celem nadrzędnym wszystkich naszych działań? Na szczęście pytanie to staje się coraz bardziej retoryczne, co jest wyraźnym znakiem postępu. W istocie rzeczy, głównym przedmiotem wszelkich dyskusji na temat rozwoju na każdym poziomie zarządzania (międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym) powinny być zawsze relacje między koncepcjami trzech kluczowych kategorii [18, s. 30-31]:

- jakości życia,
- rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego,
- instrumentarium rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego.

Kategorie te powinny być przedmiotem zintegrowanego pomiaru wskaźnikowego. **Jakość życia** i jej rozwój są celami nadrzędnymi dla tworzenia określonych koncepcji rozwoju w poszczególnych sferach (społecznej, gospodarczej itd.) i tworzenia instrumentarium realizacji tych koncepcji. Oznacza to, że określanie koncepcji jakości życia powinno być punktem wyjścia do wszelkich działań strategicznych. Jak widać na rys. 1, szczególnie eksponowane miejsce w tej hierarchii celów zajmuje kategoria jakości życia ściśle powiązana z misją tworzenia jednostek samorządu terytorialnego oraz z wizjami ich rozwoju.

Pomiar jakości życia utrudniają występujące jeszcze nadal niejasności terminologiczne, co w znacznym stopniu utrudnia kwantyfikację wskaźnikową w praktycznych badaniach. Poza kategorią jakości życia używane są bowiem także takie

Rys. 1. Jakość życia w strukturze planowania strategicznego jednostek samorządu terytorialnego
Źródło: opracowanie własne.

terminy, jak: *warunki życia, poziom życia, standard życia, stopa życiowa, sposób życia czy styl życia*. Dotychczas nie określono jasno różnic czy podobieństw między tymi pojęciami, a brak podstawowego chociażby uporządkowania często prowadzi do teoretycznych i praktycznych sprzeczności. Ujawnienia wymagają przede wszystkim **kryteria** definiowania samej istoty jakości życia i pojęć pochodnych z niej wynikających. Wydaje się, że do podstaw typologii tej kategorii można zaliczyć siedem kryteriów generujących najważniejsze podziały jakości życia (por. [2]) na:

- 1) jakość wartościowaną (ocenianą) i jakość niewartościowaną (kryterium oceny jakości życia);
- 2) jakość globalną i jakość ograniczoną (kryterium zakresu i ilości aspektów jakości życia – cząstkowe/wymiary jakości życia);
- 3) jakość obiektywną i jakość subiektywną (kryterium obiektywności pomiaru jakości życia);
- 4) jakość indywidualną i jakość zbiorową (kryterium ilości obiektów, których jakość życia dotyczy);
- 5) jakość bezpośrednią i jakość pośrednią (kryterium bezpośredniości powiązania badań z rzeczywistą jakością życia);
- 6) jakość zrównoważoną i jakość niezrównoważoną (kryterium zrównoważenia aspektów jakości życia);
- 7) jakość egocentryczną, jakość antropocentryczną itd. (kryterium ujawniania w jakości życia systemu wartości – kryterium aksjologiczne).

Z przedstawionej typologii jakości życia wynikają oczywiste implikacje dla klasyfikacji wskaźników; np. z kryterium trzeciego wynika podstawowy dla badań podział na obiektywne i subiektywne wskaźniki. Jak zostanie dalej wykazane, ten właśnie podział dominuje w praktyce badań jakości życia na poziomie lokalnym.

3. Wybrane doświadczenia zagraniczne

Ciekawe doświadczenia w zakresie wskaźnikowego opisu jakości życia mają samorzady brytyjskie. Organizacją zajmującą się tymi wskaźnikami jest Komisja Audytu (Audit Commission), która w 2002 r. wydała pierwszy raport dotyczący jakości życia na poziomie lokalnym. Opracowanie to było efektem projektu, w którego realizację zaangażowało się prawie 90 samorządów

W marcu 2005 r. rząd brytyjski przyjął nową Strategię zrównoważonego rozwoju. Na podstawie tych doświadczeń podjęte zostały działania zmierzające do aktualizacji zestawu wskaźników. Jesienią 2005 r. opublikowany został kolejny raport dotyczący jakości życia na poziomie lokalnym oparty na zmienionym zestawie wskaźników [4]. Zestaw wykorzystywany w raportach brytyjskich dotyczących jakości życia na poziomie lokalnym dotyczy takich dziedzin, jak (por. [11]):

1) mieszkańcy i miejscowość
(1 wskaźnik);	6) edukacja i ustawiczne kształcenie
(4 wskaźniki);
2) spójność społeczna
i zaangażowanie/aktywność społeczna
(3 wskaźniki);	7) środowisko (9 wskaźników);
3) bezpieczeństwo publiczne
(4 wskaźniki);	8) zdrowie i warunki socjalne
(5 wskaźników);
4) kultura i czas wolny (2 wskaźniki);	9) mieszkania (6 wskaźników);
5) dobrobyt gospodarczy
(19 wskaźników);	10) transport i dostępność
(4 wskaźniki)

Nieco inny charakter mają **wskaźniki silnych społeczności** (*indicators of strong communities*). Zostały one opracowane i udostępnione w kwietniu 2005 r. przez Fundację Bezpieczniejszych i Silniejszych Społeczności (Safer and Stronger Communities Fund) z Wielkiej Brytanii [7]. W systemie tych wskaźników przyjęto, że na silną społeczność składa się pięć podstawowych komponentów (dziedzin):

- 1) wzrost partycypacji społecznej;
- 2) wzrost spójności i integracji społecznej;
- 3) rozwój wolontariatu;
- 4) rozwój sektora wolontarystycznego i społecznego;
- 5) rozwój kluczowych usług dostarczanych przez sektor wolontariatu i sektor komunalny.

Każdy z tych tematów jest opisany przez szczegółowe wskaźniki. Ze względu na to, że w trakcie opracowywania zestawu kierowano się zasadą, że jeżeli wskaźniki mają być użyteczne, to ich liczba nie może być duża, cały zestaw składa się z zaledwie 15 mierników podzielonych na dwie grupy: (1) wskaźniki rdzeniowe oraz (2) wskaźniki dodatkowe. Mierniki zostały tak dobrane, aby każda dziedzina opisywana była przez jeden wskaźnik rdzeniowy i dwa wskaźniki dodatkowe; np. dziedzinę partycypacji społecznej w procesie zarządzania na poziomie lokalnym opisują następujące wskaźniki:

- jako *wskaźnik rdzeniowy* „procent mieszkańców, którzy uważają, że mogą wpływać na decyzje zapadające w miejscu ich zamieszkania”,
- oraz dwa *wskaźniki dodatkowe*:
- „procent mieszkańców zaangażowanych, gotowych rozważyć zaangażowanie się w obywatelskie zarządzanie w charakterze reprezentanta lokalnej społeczności (np. jako członek partnerstwa, rady itp.)”;
 - „procent mieszkańców deklarujących, że jest im znany sposób reagowania (np. składania reklamacji) na jakość świadczenia usług publicznych z zakresu: zdrowia, edukacji, środowiska, mieszkalnictwa, policji i transportu”.

Informacje potrzebne do obliczenia wskaźników z obszarów 1)-3) zbierane są za pomocą *badania ankietowego* mieszkańców. Jednak dopuszczalne są różne podejścia, czyli badanie wszystkich mieszkańców, badanie losowej próby lub badanie panelowe. Podobnie w dziedzinach 4)-5) możliwy jest wybór sposobu postępowania (badanie wszystkich grup i organizacji, które można zidentyfikować, lub wszystkich grup i organizacji zarejestrowanych na dostępnych listach, np. w urzędzie gminy, bądź badanie losowej próbki) [5].

Australijskie **wskaźniki siły wspólnoty** (ang. *indicators of community strength*) tylko w pewnym stopniu nawiązują do brytyjskich wskaźników silnych społeczności. Zostały wprowadzone w 2002 r. i wykorzystywane są przez Wydział Planowania i Rozwoju Wspólnot australijskiego stanu Wiktorii. Przygotowując ten zestaw, oparto się na założeniu, że zdrowa społeczność opiera się na równowadze trzech rodzajów powiązań:

- 1) bliskich więzi osobistych (rodzina, przyjaciele),
- 2) udziału w szerzej rozumianych wspólnotach (takich, jak miejsce pracy, szkoła itp.),
- 3) udziału w procesach podejmowania decyzji (w zarządzaniu).

Wszystkie te zależności generują różne **korzyści** dla mieszkańców i pozytywnie wpływają na pozostałe więzi [6]. Dziedziny, korzyści i przyporządkowane im wskaźniki przedstawione są w tab. 1.

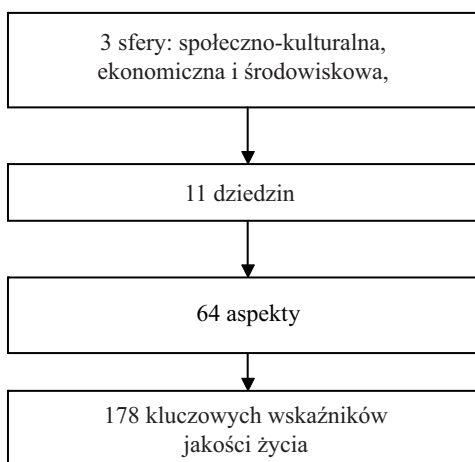
Dużą konsekwencję w budowie kolejnych poziomów dezagregacji opisu jakości życia widać w badaniach nowozelandzkich. Projekt badania **jakości życia mieszkańców** podjęty został w 1999 r. przez sześć samorządów miejskich. W badaniach w 2003 r. uczestniczyło osiem samorządów, a od 2006 r. bierze w nich udział już dwanaście miast: Rodney, North Shore, Waitakere, Auckland, Manukau, Christchurch, Tuaranga, Hamilton, Porirua, Hutt, Wellington i Dunedin. Dezagregacja tematyczna obejmuje cztery poziomy ukazane na rys. 2.

Wskaźniki wybrane do pomiaru jakości życia, obejmujące zagadnienia społeczno-kulturalne, ekonomiczne i środowiskowe, zgrupowane zostały w 11 następujących dziedzinach: ludzie, wiedza i umiejętności, zdrowie, bezpieczeństwo, warunki mieszkaniowe, więzi społeczne, prawa społeczne i polityczne, ekonomiczne warunki życia, rozwój ekonomiczny, środowisko naturalne, kształtowanie

Tabela 1. Wskaźniki siły wspólnoty

Dziedziny	Korzyści	Wskaźniki
I. Bliskie więzi osobiste	wsparcie, praktyczna pomoc, kontakty, zasoby	izolacja społeczna; niemożność uzyskania pomocy od przyjaciół, rodziny i sąsiadów, gdy pomoc taka jest potrzebna, niski poziom zasobów, niemożność zebrania w ciągu dwóch dni kwoty 2000 \$ w razie wypadku/nagłej potrzeby
II. Relacje i związki zawarte w klubach, szkołach, miejscach pracy itp.	pozytywne nastawienie społeczne, integracja społeczna, rozprzestrzenianie się informacji i innowacji	uczestniczący w wydarzeniach gminnych w ciągu ostatnich 12 miesięcy, uczestniczący w zorganizowanych formach uprawiania sportu, wolontariat, uczestnicy zorganizowanych grup (partnerstwa, rad itp.), udział rodziców w funkcjonowaniu szkół, osoby deklarujące, że lubią lokalną społeczność, osoby czujące się bezpiecznie, gdy po zmierzchu znajdują się samotnie na ulicy, osoby uważające, że dzięki multikulturze życie na danym obszarze staje się lepsze
III. Powiązania z instytucjami (władza, zasoby i idee)	lepszą i bardziej demokratyczną organizacją zasobów i usług	udział w grupach, które podejmują lokalne działania (czy którakolwiek z grup, do których należysz, podejmowała jakiegokolwiek działania na rzecz społeczności?), udział w radach i komisjach podejmujących decyzje (czy jesteś członkiem jakiejś rady lub komitetu, np. w szkole, w klubie sportowym, w przedsiębiorstwie, w kościele itp.?), osoby czujące się doceniane przez społeczeństwo, osoby uważające, że są możliwości, aby się wypowiadać na temat ważnych zagadnień

Źródło: opracowanie własne na podstawie [9].

Rys. 2. Pomiar jakości życia w badaniach nowozelandzkich

Źródło: opracowanie własne na podstawie [16].

środowiska miejskiego. Ilustrację budowy wskaźników dla dziedziny „zdrowie” przedstawiono w tab. 2.

Tabela 2. Kluczowe wskaźniki jakości życia w dziedzinie „zdrowie” stosowane w 12 największych miastach Nowej Zelandii

Dziedzina 3: „zdrowie”	
Aspekty	Wybrane wskaźniki/mierniki
Oczekiwane dalsze trwanie życia	oczekiwane dalsze trwanie życia w chwili urodzenia
Noworodki z niską wagą	liczba i odsetek noworodków z niską wagą (mniej niż 2,5 kg)
Umieralność noworodków	liczba i odsetek zgonów noworodków na 1000 urodzeń
Nastoletni rodzice	liczba i odsetek urodzeń wśród matek w wieku 13-17 lat
Choroby zakaźne	liczba zarejestrowanych przypadków zarażenia meningokokami na 10 000 dzieci w wieku poniżej 15 lat, liczba zarejestrowanych przypadków zakażenia gruźlicą na 100 000 mieszkańców
Dostęp do lekarza ogólnego	liczba lekarzy ogólnych na 100 000 mieszkańców, odsetek mieszkańców, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy chcieli udać się do lekarza ogólnego i nie mieli takiej możliwości
Zdrowie psychiczne i samopoczucie emocjonalne	liczba zgonów na skutek samobójstwa na 100 000 mieszkańców, poczucie szczęścia wśród mieszkańców, ocena narażenia na silny stres, częstotliwość korzystania z alkoholu i innych używek
Własna ocena stanu zdrowia	ocena stanu zdrowia mieszkańców
Pozostałe czynniki ryzyka	odsetek mieszkańców należących do klubów sportowych, odsetek mieszkańców palących papierosy, odsetek mieszkańców otyłych według indeksu masy ciała
Rekreacja i czas wolny	trzy najczęściej wymieniane formy spędzania wolnego czasu, ocena satysfakcji z form spędzania wolnego czasu

Źródło: opracowanie własne na podstawie [16].

Projekt pomiaru jakości życia obejmuje trzy fazy. Pierwsza to zastosowanie wybranych wskaźników do pomiaru aspektów. Kolejną fazą jest raportowanie uzyskanych wyników. Pierwszy raport opublikowany został w marcu 2001 r., kolejny w 2003 r., a najnowszy, obejmujący wyniki badań przeprowadzonych w 2006 r., w 2007 r. W trzeciej, ostatniej fazie formułowane są wnioski, które powinny być uwzględniane w procesach planowania i zarządzania na poziomie centralnym i lokalnym.

4. Doświadczenia polskich samorządów

Także wśród polskich samorządów można zauważyć zainteresowanie problematyką związaną z pomiarem jakości życia mieszkańców. Przejawia się ono po-

dejmowaniem przez nie prób stworzenia systemu monitorowania jakości życia bądź też podejmowaniem jednorazowych akcji mających na celu zdiagnozowanie tego zjawiska.

Niewątpliwie miasto **Poznań** może być uznane za lidera w tym zakresie. Inicjatorem badań nad jakością życia w Poznaniu był Urząd Miasta. We współpracy z Wydziałem Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, a obecnie z Centrum Badania Jakości Życia władze miasta realizują program „Wskaźniki jakości życia mieszkańców Poznania”, polegający na systematycznym wyznaczaniu wartości wskaźników opartych na badaniu opinii mieszkańców. Efektem są cztery edycje badań w latach: 2002, 2003, 2004 i 2006.

Wartości *wskaźników subiektywnych* uzyskane zostały w wyniku bezpośrednich badań ankietowych, przeprowadzonych na próbie 600 mieszkańców Poznania. Dla tych wskaźników autorzy badań przyjęli pięciostopniową skalę. Wartości *wskaźników obiektywnych* ustalone zostały na podstawie danych z GUS oraz instytucji funkcjonujących na terenie Poznania, takich jak: urząd miasta, komenda miejska policji, powiatowy urząd pracy itp. [10].

Kolejnym miastem, które ma już doświadczenia w zakresie badania jakości życia, jest **Sopot**. Na zlecenie Urzędu Miasta w 2006 r. zostały tam przeprowadzone przez PBS DGA Sp. z o.o. badania opinii mieszkańców. Objęto nimi 520 mieszkańców miasta w wieku powyżej 15 lat. Jakość subiektywna określana *poziomem zadowolenia* mieszkańców z życia w Sopocie określona została na podstawie ankiety, w której mieszkańcom zadano 41 pytań/wskaźników, zgrupowanych w 5 kategoriach (stosunek mieszkańców do miasta, ocena działalności władz miasta, problemy miejskie Sopotu, rozrywka i kultura w Sopocie, walory turystyczne Sopotu) i obejmujących łącznie 26 zagadnień [14].

Podobny charakter miały działania przeprowadzone w **Gliwicach i Jaworznie**. Badanie opinii mieszkańców Gliwic *na temat stanu miasta, warunków życia oraz oczekiwań wobec władz miejskich* przeprowadzone zostało na zlecenie Urzędu Miasta przez firmę Business Consulting Sp. z o.o. w Katowicach. W badaniach ankietowych zadano mieszkańcom kilkadziesiąt pytań zgrupowanych w ramach 5 dziedzin (mieszkańcy miasta, przyszłość miasta, warunki zamieszkania w mieście i jego dzielnicach, działalność urzędu miasta i służb publicznych oraz zagadnienia polityki miejskiej i społecznej miasta) obejmujących łącznie 18 badanych aspektów [13]. Natomiast badanie opinii mieszkańców Jaworzna na temat *stanu miasta, warunków życia i oczekiwań wobec władz miasta* przeprowadzone zostało w 2006 r. przez Instytut Badania Opinii i Rynku „PENTOR” SA na zlecenie Urzędu Miasta w Jaworznie. W badaniu zadano mieszkańcom kilkadziesiąt pytań zgrupowanych w 10 dziedzinach (ogólna ocena miasta; kultura, sport i rekreacja; edukacja i służba zdrowia; ocena funkcjonowania urzędu miasta; bezpieczeństwo w mieście; komunikacja miejska; ocena handlu w mieście; finanse, planowanie, inwestycje; sytuacja mieszkaniowa; zadania na najbliższą przyszłość) [12].

Warto także wspomnieć o ciekawej inicjatywie podjętej przez firmę konsultingową (PwC). Przeprowadziła ona badania dotyczące zasobów kapitałowych polskich miast; przedmiotem tych badań była w istocie rzeczy obiektywna jakość życia. Firma przygotowała *Raporty na temat wielkich miast Polski*, dotyczące Gdańska, Katowic, Krakowa, Łodzi, Poznania, Warszawy i Wrocławia. Wartości wskaźników zostały znormalizowane w taki sposób, że średni poziom dla każdego z nich wynosił 100. Umożliwiło to porównywanie wyników na poziomie poszczególnych cech i kapitałów. Znormalizowane wartości wskaźników dla poszczególnych cech w ramach kapitałów składowych (wyróżniono kapitały: ludzki i społeczny, jakości życia, kultury i wizerunku, instytucjonalno-demokratyczny, techniczny i infrastrukturalny, źródeł finansowania oraz atrakcyjności inwestycyjnej) przedstawione zostały na wykresach radarowych, w porównaniu z najmniejszą i największą wartością cechy wśród wszystkich badanych miast [8].

Przegląd polskich doświadczeń wskazuje, że wprowadzie niektóre samorządy lokalne podejmują wysiłki związane z pomiarem jakości życia, ale brakuje im wsparcia z zewnątrz (np. takiego jakie jest w Wielkiej Brytanii i Australii). Na te potrzeby reaguje Związek Miast Polskich, który przygotowuje ujednoliconą metodykę badania jakości dla wszystkich zainteresowanych tym zagadnieniem gmin polskich.

Literatura

- [1] Borys T., *Jakość życia jako integrujący rodzaj jakości*, [w:] *Jakość życia w perspektywie nauk humanistycznych, ekonomicznych i ekologii*, red. J. Tomczyk-Tolkacz, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu, Jelenia Góra 2003.
- [2] Borys T., *Propozycja typologii jakości życia*, „Gospodarka a Środowisko” 9, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 22, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Wrocław 2008.
- [3] *Diagnoza społeczna – warunki i jakość życia Polaków*, red. J. Czapiński, T. Panek, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania, Warszawa 2007.
- [4] <http://www.audit-commission.gov.uk> (data dostępu 3.12.2007).
- [5] <http://www.cdf.org.uk> (data dostępu 24.04.2008).
- [6] <http://www.dvc.vic.gov.au> (data dostępu 24.04.2008).
- [7] <http://www.partnersinsalford.org/local-area-agreement/safer-stronger-communities.htm> (data dostępu 28.11.2007).
- [8] <http://www.pwc.com/pl/> (data dostępu: 23.03.2008).
- [9] *Indicators of Community Strength: A Framework and Evidence*, Strategic Policy and Research Division, Melbourne 2006.
- [10] *Jakość życia w Poznaniu*, Urząd Miasta Poznania, Poznań 2007.
- [11] *Local Quality of Life Indicators – Supporting Local Communities to Become Sustainable*, Audit Commission, London 2005.
- [12] *Materiały informacyjne Urzędu Miasta Jaworzno*, Jaworzno 2007 [materiał powielany].
- [13] *Materiały informacyjne Urzędu Miasta Gliwice*, Gliwice 2007 [materiał powielany].
- [14] *Materiały informacyjne Urzędu Miasta Sopotu*, Sopot 2007 [materiał powielany].

- [15] *Narodowy Program Modernizacji Polski Foresight „Polska 2020”* (2007), Panel „Jakość życia”, PAN, Warszawa.
- [16] *Quality of Life in Twelve of New Zealand’s Cities*, Dunedin 2007.
- [17] *Raport z badań – Doświadczenia zagraniczne i doświadczenia polskich miast w zakresie badania jakości życia mieszkańców*, red. P. Rogala, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu, Jelenia Góra 2007.
- [18] *Wskaźniki zrównoważonego rozwoju*, red. T. Borys, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Warszawa–Białystok 2005.

LOCAL STANDARDS OF LIFE QUALITY ANALYSIS

Summary

The paper is a critical review of both foreign experiences and these of Polish local authorities related to the life quality measurement. The study presents many examples which may function as an inspiration for Polish local authorities in taking the new outlook at measuring life quality of a commune or district inhabitants by means of indicators. Among the examples there are quoted British indicators of “strong communities” or “social engagement”. There are also provided substantiated experiences of Polish local authorities, which may positively influence the benchmarking practice (e.g. the experiences of Poznań, Wrocław and Sopot).